

“Халдварт өвчнөөс сэргийлэх, хянах үндэсний хөтөлбөр”-ийн 2018 оны жилийн эцсийн хэрэгжилтийн тайлан

Эрүүл мэндийн газар

2018.11.28

№	Хөтөлбөр/төслийн агуулга	Гүйцэтгэл
1.	Засгийн газрын 11 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Халдварт өвчнөөс сэргийлэх, хянах үндэсний хөтөлбөр”	Зорилго: Халдварт өвчнийг тандах, сэргийлэх, дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээг уян хатан, чанартай, хүртээмжэй, шуурхай зохион байгуулах чадавхийг бэхжүүлэхэд бусад салбарын оролцоог нэмэгдүүлэх, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, үйл ажиллагааны санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах замаар халдварт өвчний тархалтыг бууруулахад оршино.
2.	Санхүүжилтийн эх үүсвэр	Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө
3.	Хэрэгжүүлэгч байгууллага хэрэгжих нийт хугацаа: 2017-2021 он	Бүх шатны Эрүүл мэндийн байгууллага Төрийн болон төрийн бус байгууллагууд
4.	Төсөл, хөтөлбөрийн зорилтууд	<p>Зорилт 1. Дархлаажуулалт бүхий халдварт өвчний тандалтыг эрчимжүүлэх, дархлаажуулалтын хамралтыг нэмэгдүүлэх замаар тарилгаар сэргийлэгддэг халдварт өвчний тохиолдол, эндэгдлийг бууруулна.</p> <p>Зорилт 2. Хепатитийн вирүст халдвараас урьдчилан сэргийлэх, халдварыг эрт илрүүлэх, хүн амын дундах вирүсийн халдварын тархалтыг хязгаарлах, өвчлөл, нас баралтыг бууруулна.</p> <p>Зорилт 3. Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвар, цартахал, томуу, томуу төст өвчний тандалтыг өргөжүүлэх замаар хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг ханган орчны бохирдолтой холбоотой халдварт өвчний дэгдэлтээс сэргийлэх, тандах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.</p> <p>Зорилт 4. Сүрьеэ өвчний илрүүлэлт, оношилгоо, эмчилгээнд шинэлэг аргыг нэвтрүүлж, салбар хоорондын олон талт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн үйлчлүүлэгч төвтэй тусламж үйлчилгээг цогц байдлаар үзүүлнэ.</p> <p>Зорилт 5. БЗДХ, ХДХВ-ын халдвараас урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, эрүүл мэндийн цогц, чанартай тусламж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж халдварын</p>

		тархалтыг бууруулна. Зорилт 6. Зоонозын шалтгаант болон дамжуулагчаар дамжих, зоонозын анзаарагддаггүй зарим өвчний тандалтын тогтолцоог өргөжүүлэх, дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээний чадавхийг сайжруулна. Зорилт 7. Талбарын тархвар судлалын сургалтын хөтөлбөрийг сайжруулах, эрсдэлийн үеийн мэдээлэл, харилцаа холбооны чадавхийг бэхжүүлнэ.							
5.	Зардал	Төсөв (Нийт шаардагдах)							
		Үүнд:	Төсөв (он)			Гүйцэтгэл		Хувь	
		Багц 1							
		Багц 2 (г.м)							
6.	Төсөл, хөтөлбөрийн зорилт:		Биелэлт						
	1-р зорилтын хүрээнд:		а/ Товлолын дархлаажуулалтын бүрэн тунгийн хамралтын судалгаа эхний шатандаа буюу 25-30 хувьтай явагдаж байна. Дархлаажуулалтын цахим бүртгэлийн мэдээллийн санг 2018 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор үүсгэсний дараа цахим бүртгэлээс товлолын дархлаажуулалтын бүрэн тунгийн хамралтын судалгааг гарган бүрэн тундаа хамрагдаагүй хүүхдийг нөхөн дархлаажуулалтад хамруулах боломжтой болно.						
	1.1	Товлолын дархлаажуулалтын бүрэн тунгийн хамралтын судалгаа хийх	б/ Аймгийн төвийн 6 сургууль, 7 цэцэрлэгийн эмч, нийгмийн ажилтан, арга зүйч нарт сургалтыг хийсэн. Сургалтад нийт 28 хүн хамрагдсан бөгөөд сургалтаар дархлаажуулалтын мэдлэгийн түвшинг үнэлэх зорилгоор сургалтын өмнө 15 асуулттай тестээр мэдлэгийн түвшинг үнэлэн үзэхэд мэдлэгийн түвшин 64,5 хувьтай үнэлэгдсэн бөгөөд товлолын дархлаажуулалтын бүрэн тунд хамрагдсаны ач холбогдол, дархлаажуулалтад хамрагдахын өмнө, вакцин хийх үед болон вакцины хийсний дараа анхаарах зүйлс гэх мэт сургалтыг хийсний дараа 85,2 хувь болж мэдлэгийн түвшин нэмэгдсэн.						
1.2	Хүйтэн хэлхээний тоног	а/ 2018 онд аймгийн хэмжээнд дархлаажуулалтын хүйтэн хэлхээний тоног төхөөрөмж нийт							

<p>төхөөрөмжийн багтаамжийг нэмэгдүүлэх, засвар үйлчилгээний зардлыг төсөвт суулгах</p> <p>а/ Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагын вакцин, биобэлдмэлийн хүйтэн хэлхээний тоног төхөөрөмжийн дэлгэрэнгүй судалгааг гаргаж, холбогдох арга хэмжээг авна.</p> <p>б/ Анхан шатны эмнэлэгүүдэд хүйтэн хэлхээний тандалтыг тасралтгүй хийх, “Дархлаажуулалтын 10 хоног” зохион байгуулах</p>	<p>хэвийн ажиллагаатай 25 хөргөгч, 2 хөлдөөгчтэй бөгөөд 11 хөргөгч 10-аас дээш жил ажилласан байна. Үүнээс 1996 онд ашиглалтанд орсон буюу 21 жил ажиллаж байгаа ЭМГ-ийн 1 хөргөгч, 1998 онд ашиглалтанд орсон буюу 19 жил ажиллаж байгаа Сэврэй ЭМТ, Цогт-Овоо ЭМТ-ийн 2 хөргөгч, 1999 онд ашиглалтанд орсон буюу 18 жил ажиллаж байгаа Баян-Овоо ЭМТ, Өнө-Орших ӨЭМТ, Энхийн хүслэн ӨЭМТ-ийн 3 хөргөгч 2002-2006 онд ашиглалтанд орсон буюу 11-15 жил ажиллаж байгаа 5 хөргөгч байна.</p> <p>Эхний ээлжинд олон жил тасралтгүй ажиллаж байгаа Ханбогд СДЭ, Сэврэй ЭМТ, Цогт-Овоо ЭМТ, Баян-Овоо ЭМТ, Өнө-Орших ӨЭМТ, Энхийн хүслэн ӨЭМТ-ийн хөргөгчийг солих шаардлагатай байгаа албан тоотыг ХӨСҮТ-ийн дархлаажуулалтын албанд хүргүүлсэн. Мөн 2019 оны үндсэн чиглэлд хүйтэн хэлхээний тоног төхөөрөмжийн 15 сая төгрөгийн зардлыг тусгасан.</p> <p>б/ Монгол улсын эрүүл мэндийн сайдын А/191 тоот тушаалаар батлагдсан Дархлаажуулалтын 10 хоногийг “Дархлаажуулалтын бүртгэл, мэдээллийг цахимжууль” уриан дор зохион байгуулан ажилласан. Дархлаажуулалтын бүртгэл мэдээллийн цахим программыг нэвтрүүлэх 9 заалттай үйл ажиллагааны төлөвлөгөө ЭМГ-ын даргаар батлуулан сумын ЭМТ, СДЭ, ӨЭМТ-рүү хүргүүлсэн.</p> <p>1. Дархлаажуулалтын бүртгэл мэдээллийн цахим программ нэвтрэх үеийн бэлтгэл ажил буюу Компьютер, принтер, интернетийн холболтыг шалгах, бэлэг байдлыг хангах мөн Дархлаажуулалтын мэдээллийн сан бүрдүүлэх</p> <ul style="list-style-type: none"> • Харьяаллын 3 хүртлэх насны хүүхдийн бүртгэлийг шинэчлэх, түр оршин суугч, бүртгэлгүй хүүхдийг бүртгэлжүүлэх • Хүүхдийн эхийн овог нэр, регистерийн дугаар, холбоо барих утасны дугаарын жагсаалтыг бэлтгэх • Хүүхэд бүрийн “ Урьдчилан сэргийлэх тарилгын гэрчилгээ”-г “ Эх хүүхдийн дэвтэр” Дархлаажуулалтад хамрагдсан хүүхдийн бүртгэлтэй”-тэй тулгаж,
---	---

		<p>мэдээлэл бүрэн бус тохиолдолд нөхөж бичих, дахин гэрчилгээжүүлэх 2018 оны 7 сарын 31 өдөр гэхэд дуусгасан байна.</p> <p>2.Товлолын дархлаажуулалтаас хоцорсон хүүхдүүдийн судалгааг нэрсээр гарган эмч нараар дамжуулан мэдээ хүргэж 206 хүүхдийг нөхөн дархлаажуулалтад хамруулсан.</p> <p>3.Дархлаажуулалтын ач холбогдолыг ард иргэдэд суртчилах үүднээс 10 төрлийн зурагт хуудас, 4 төрлийн бичлэг, 1 шторк бэлдэн өөрийн цахим хуудас болон эрүүл мэндийн газрын албан ёсны цахим хуудсанд байршуулан суртчилсан.</p> <p>Ээлжит дархлаажуулалтын 10 хоногийн үйл ажиллагааг 2018 оны 10 дугаар сарын 10-20 өдрийн хооронд “Вакциндаа хамрагдъя, Хамтдаа сэргийлье” уриан дор зохион байгуулсан бөгөөд товлолын дархлаажуулалтаас хоцорсон 219 хүүхдийг нөхөн дархлаажуулалтад хамруулсан болон Сахуу татрангийн эсрэг дархлаажуулалтад 7 насны 1356-1354 хүүхэд хамрагдан 2 хүүхэд хоцорсон, 15 насны 761-758 хүүхэд хамрагдан 3 хүүхэд хоцорсон. Мөн эцэг эх ард иргэдэд сахуу татрангийн эсрэг дархлаажуулалтын талаарх мэдээллийг хүргэсэн.</p>
	<p>1.3 Хүний нөөцийг тасралтгүй бэлтгэх, давтан сургах</p> <p>а/ Дархлаажуулалтын чиглэлээр сургалтанд анхан шатны ЭМТ-ын сувилагч, вакцинолог, түр орлох ажилчдыг үе шаттай бэлтгэх, давтан сургах</p>	<p>а/ 2018 оны 10 дугаар сарын 08-09-ны өдрүүдэд “Дархлаажуулалтын дараах урвал хүндрэлийн тандалт”-ын бүсчилсэн сургалтыг зохион байгуулсан. Сургалтад Говьсүмбэр, Дундговь, Төв аймгийн нэмт-ийн дарга, халдвар судлаач, хүүхэд, нярайн эмч,дархлаажуулалт, эмийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн, аймгийн ЭМБ-ын эрхлэгч зэрэг нийт 37 хүн хамрагдсан.</p> <p>Сургалтын үр дүн: Оролцогч аймгуудын мэргэжил нэгт хүмүүсээс туршлага судалсан болон аюулгүй дархлаажуулалт, дархлаажуулалтын дараах урвал хүндрэлийн тандалтын талаарх мэдлэг сайжирсан.</p> <p>Анхан шатны Эрүүл мэндийн төвийн вакцинолог, түр орлон гүйцэтгэх сувилагч нарт 2018 оны 11 дүгээр сарын 02-ны өдөр нийт 38 хүнд “Дархлаажуулалтын цахим бүртгэл, дархлаажуулалтын талаарх бодлогын бичиг баримт, вакцин хамралт, вакцины төрөл, вакцины нөөцийн менежмент, зарцуулалт, вакцин тээвэрлэлт,</p>

		<p>хадгалалт, устгал, ДДУХ-ын тандалт хариу арга хэмжээ гэх мэт хичээлүүд онол, дадлага хосолсон сургалт болсон.</p> <p>Сургалт зохион байгуулагдсанаар вакциначтор, түр орлон гүйцэтгэх сувилагч нарын мэдлэг сайжирсан.</p> <p>Орон нутагт өөрсдийн боломжоор хүний нөөцийг сургах чиглэлд дэмжлэг үзүүлсэн буюу орон нутгийн санхүүжилтээр Булган, Ханхонгор СЭМТ, Өнө-Орших ӨЭМТ-н нийт 3 вакциначтор сувилагч нар ХӨСҮТ-ийн мэргэжил дээшдүүлэх 3-н сарын сургалтад хамрагдсан.</p>
	<p>1.4 УУ-ын эсрэг товлолын дархлаажуулалтын бүрэн тунд хамруулах</p> <p>а/ Дархлаажуулалтаас хоцорсон хүүхдийн судалгаа гаргаж нөхөн дархлаажуулах</p> <p>б/ Улаанбурхан өвчний дэгдэлт, бүртгэгдсэн сэжигтэй тохиолдлыг лабораторийн шинжилгээгээр баталгаажуулах</p> <p>в/ Сайн дурын дархлаажуулалтанд хамрагдах эрсдэлт бүлгийг судалж, ач холбогдолыг сурталчилах, хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх</p>	<p>а/ Товлолын дархлаажуулалтаас хоцорсон хүүхдийг ямар вакцины хэд дэх тунд хоцорсон хүүхдийн судалгааг сар бүр нэрсээр гарган сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвийн вакциначтор сувилагч нарт хүргүүлэн хоцорсон хүүхдийг нөхөн дархлаажуулалтад хамруулдаг. 2018 оны эхний 10 сарын байдлаар 853 хүүхэд нөхөн дархлаажуулалтад хамрагдсан.</p> <p>б/ 2018 онд Улаанбурхан өвчний дэгдэлт сэжигтэй тохиолдол бүртгэгдээгүй.</p> <p>в/ ХӨСҮТ-ийн ерөнхий захирлын 2018 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/101 тоот тушаалын дагуу улирлын томуугийн эсрэг вакцинаар эмнэлгийн ажилчдын 1350 хүн, жирэмсэн 300 хүн, архаг хууч өвчтэй 150 хүн, сайн дурын дархлаажуулалтад 250 хүнийг хамруулсан буюу хамралт 100 хувьтай байна.</p>

<p>2-р зорилтын хүрээнд:</p> <p>2.1 Хүн ам, эрсдэлт бүлгийн дунд хепатитийн вирүст халдварын талаар болон эрсдэлт зан үйлийг өөрчлөх чиглэлээр сургалт, сурталчилгааг өргөжүүлэн зохион байгуулах</p> <p>а/ эрсдэлт бүлгийн хүн ам, эрүүл мэндийн ажилтан, хепатитийн В вирүст халдварын эсрэг вакцинаар үе шаттай дархлаажуулах</p> <p>б/ Дэлхийн хепатитийн өдрийг тэмдэглэн өнгөрүүлэх</p> <p>в/ Хүн ам, эрсдэлт бүлгийн дунд хепатитийн вирүст халдварыг илрүүлэх үйл ажиллагааг үе шаттай зохион байгуулах Элэг бүтэн Монгол, Элэг бүтэн Өмнөговь хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх</p>	<p>а/ 2018 онд 18-39 насны ард иргэдэд Хепатитын В вирусын эсрэг сайн дурын дархлаажуулалтад нийт 1150 хүн хамрагдсан 1-р тунд 448 2-р тунд 488 3-р тунгаа бүрэн авсан 214 хүн байна.</p> <p>2018 онд Хепатитын В вирусын эсрэг дархлаажуулалтад огт хамрагдаж байгаагүй нийт 44 эмнэлгийн ажилчдыг тархвар судлалын заалтаар Хепатитын В вирусын 1-2-р тунгаар дархлаажуулсан. Хепатитын В вирусын эсрэг СДД-ад 1330 хүн хамрагдсан.</p> <p>б/ Жил бүрийн 7 дугаар сарын 28-ны өдрийг “Вируст хепатиттай тэмцэх дэлхийн өдөр” болгон тэмдэглэж байхаар шийдвэрлэсэн бөгөөд манай улс найм дах жилдээ тэмдэглэн өнгөрүүлжээ. Энэ жилийн “Вируст хепатиттай тэмцэх дэлхийн өдөр”-ийг “Хепатитыг Илрүүлье, Эмчилъе” уриан дор тэмдэглэн өнгөрүүлсэн. Төрийн болон ТББ, ХХЭМ-ийн байгууллагуудын оролцоотойгоор иргэдийн вирус хепатитаас урьдчилан сэргийлэх, мэдээлэл сургалт сурталчилгаа, зөвлөгөө зөвлөмжийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, үзлэг оношилгооны чанар, хяналтыг сайжруулах олон талт чиглэсэн үйл ажиллагааг зохион явуулсан.</p> <p>Нийт 15 сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийн нэгдсэн дүнгээр өдөрлөгийн үйл ажиллагаанд 1500 гаруй иргэн, 26 албан байгууллагуудыг хамруулсан байна. Вируст хепатитаас урьдчилан сэргийлэх зөвлөгөө зөвлөмжийг 922 хүнд, сургалт, мэдлэг мэдээллийг 710 хүнд, үзлэг шинжилгээг 829 хүнд хийж ӨЭМТ-ийн төвийн эмч, лаборант, эмийн сангийн эм зүйч нар дэлгэрэнгүй мэдээллийг өгсөн. Цахим орчинд зөвлөмж мэдээллийг 200 гаруй хүнд хандалт хийсэн байна. “Түвшин” хэвлэлийн газраар 30 ширхэг гарын авлага, “Сэтгэшгүй хойч” ХХК-аар өдөрлөгийн баннар, 50 ширхэг сургалтын урилга, 2 төрлийн 300 ширхэг мэдээлэл сургалт сурталчилгааны материал хийлгүүлэн хамтран ажилласан байна.</p> <p>Өдөрлөгийн үр дүнд төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын хамтын ажиллагаа сайжирч, иргэдийн эрүүл мэндийн боловсрол дээшилж, үзлэг шинжилгээний хамралт</p>
---	---

		<p>нэмэгдсэн байна.</p> <p>в/ Хөтөлбөрийн хүрээнд 15-65 насны нийт 7360 хүнийг хамруулсан байна. Үүнээс С вирустай 330, В вирустай 347 хүн оношлогдож нийтдээ С вирус тоолуулах шинжилгээнд илгээсэн сумын эрүүл мэндийн төвөөс 323, Даланзадгад сумаас 438 хүний сорьц илгээгдсэн байна. Эмчилгээнд хамрагдсан нийт 829 иргэн үүнээс С вирус 647, В вирус 182 байна. С вирус тэглэсэн 480 хүн байна. БОЭТөвийн элэгний үйл ажиллагаа тодорхойлох лабораторын шинжилгээний урвалж оношлуурын хангалтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор 15 сая төгрөгийн ажлыг зохион байгуулсан байна. Хөтөлбөрийн 2-р шатны нээлтийн үйл ажиллагааг өргөн хүрээнд зохион байгуулан нийтдээ 6000 гаруй иргэнийг хамруулсан томоохон үйл ажиллагааг орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулсан байна. Элэг бүтэн Өмнөговьчууд хөтөлбөрийн болзолт уралдаан, багийн эмчийн болзолт уралдааныг зарлан үйл ажиллагаанд 3,500,000 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөн идэвхижүүлэн ажиллаж байна. Сум өрхийн эрүүл мэндийн төвийн хөтөлбөрийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор 12 сая төгрөгийн төсвийг хөтөлбөрийн зардлаас шийдвэрлүүлэн сумдад хуваарилсан байна. Хөтөлбөрөөс 50 сая төгрөгт мобайл тоног төхөөрөмжийн худалдан авалтыг хийсэн байна. Элэг бүтэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор нийтдээ орон нутгийн төсвөөс 100 сая төгрөгийг төсөвлөн төсвийн зарцуулалт 98%-тай хэрэгжиж байна.</p>
--	--	--

<p>2.2 ЭМБ-уудад халдвараас сэргийлэх хяналтын тогтолцоог бэхжүүлэх, халдваргүйтгэл ариутгалын орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангах</p> <p>а/ Эмнэлгийн халдваргүйтгэл, ариутгалын орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр үе шаттайгаар хангах</p> <p>б/ ЭМБ-уудад халдвар хяналтын ажилтан бэлтгэх</p> <p>в/ Эмнэлгийн үйлчлэгч нарт сургалт хийх</p> <p>г/ Хог хаягдлын сургалтыг давтан хийх, эмнэлгүүд дотоодоо дахин сургалт хийх</p>	<p>а/ 2018 оныг АЗДаргын захирамжаар "Эрүүл мэндийг дэмжих жил" болгон зарлаж хүний нөөц, багаж төхөөрөмжийн хангалт, барилга дэд бүтцийн хөгжилд 5.9 т.б төгрөгийг төсвөлсөн билээ. Үүний хүрээнд сум өрхийн эмнэлгүүдэд орон нутгийн төсвөөс 15 нэр төрлийн оношилгоо, эмчилгээ, ариутгал, яаралтай тусламжийн 105 000 000 төгрөгний өртөг бүхий багаж тоног төхөөрөмжөөр хангагдсанаар сум өрхийн стандарт хангалт 8-10%-р өсөж, сум өрхөөс иргэдэд үзүүлэх тусламж үйлчилгээний нэр төрөл нэмэгдсэн. Үүнд Эмнэлгийн халдваргүйтгэл, ариутгалын автоклав, бикс, кварц зэрэг багаж тоног төхөөрөмжөөр хангасан.</p> <p>б/ ХӨСҮТ-тэй хамтран ЭМБ-уудад халдвар хяналтын ажилтан бэлтгэх сургалтыг 2018 оны 4 сарын 25-нд хийсэн. Сургалтанд БОЭТ-ийн 11 тасгийн ахлах сувилагч, 14 сумын ахлах сувилагч, хувийн эмнэлгийн төлөөлөл нийт 30 хүн оролцсон. Сургалтаар эмнэлгийн халдвар хамгаалал, өөрийгөө үнэлэх, эмнэлгийн багаж тоног төхөөрөмжийн ариутгал халдваргүйтгэл, ариутгалын бодисын нөөц, хангалт, зарцуулалт гэх мэт хичээлүүд онол, дадлага хосолсон 2 өдрийн сургалт болсон.</p> <p>Сургалт зохион байгуулагдсанаар шинээр халдвар хяналтын ажилтан бэлтгэгдэн ЭШХ-ын тандалт эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ сайжирсан.</p> <p>2018 оны 11 сард сургалтыг давтан зохион байгуулахдаа эмнэлгүүдийн халдвар хяналтын багийн гишүүдийг хамруулснаар багийн хамтын ажиллагаа сайжирсан. Давтан сургалтанд сум, өрх, хувийн хэвшил, БОЭТөвүүдийн халдвар хяналтын багийн 50 эмч, мэргэжилтнүүд хамрагдаж, сургага багш гэрчилгээ олгосон.</p> <p>в/ 2018 оны 3 сарын 1-нд БОЭТ-ийн үйлчлэгч нарт сургалтыг хийсэн. Сургалтанд 21 хүн хамрагдсан бөгөөд ЭМС-ын 2017 оны 505 тоот тушаал, ЭМС-ын 186,187 тоот тушаалын цэвэрлэгээ үйлчилгээний чиглэлээр сургалтыг хийсэн. Үйлчлэгч нарын мэдлэг сайжирч, эмнэлгийн дотоод халдвараас сэргийлэх нөхцөл бүрэлдсэн.</p> <p>г/ 3 сарын 12-14-нд "Хог хаягдлын менежмент" сургалтыг Эрүүл мэндийн төсөл-5 тай хамтран зохион байгуулсан. Сургалтанд БОЭТ-ийн тасгуудын ахлах сувилагч,</p>
---	---

		<p>Ханбогд, Гурвантэс сумын сувилагч нар хамрагдсан. Нийт 30 хүнд ЭМС-ын 2017 оны 505 тоот “ ЭМБ-ын аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, боловсруулах, устгах заавар батлах тухай” тушаалыг хэрхэн хэрэгжүүлэх арга зүйн сургалтыг онол, дадлага хэлбэрээр зохион байгуулж, оролцогчдын мэдлэг сургалтын өмнө 61,2, сургалтын дараа 80% болж сайжирсан.</p> <p>Давтан сургалтыг 4 сарын 12нд “Зөвлөх профессор” төслийн хүрээнд 70 эмнэлгийн тусгай дунд мэргэжилтнүүдэд ЭМС-ын 2017 оны 505 тоот тушаал хог хаягдлын менежментийн сургалтыг хийсэн. ЭМС-ын 2017 оны 505 тоот “ ЭМБ-ын аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, боловсруулах, устгах заавар батлах тухай” тушаалыг хэрхэн хэрэгжүүлэх арга зүйн сургалтыг онолын хэлбэрээр давтан хийснээр мэдлэг баталгаажсан.</p> <p>Мөн 11 сард Хог хаягдлын менежмент сургалтыг давтан эмнэлгүүдийн халдвар хяналтын баг, эмийн сангийн мэргэжилтнүүдэд хийсэн.</p> <p>2018 онд нийтдээ “Хог хаягдлын менежмент” сургалтыг ЭМГ-аас 4 удаа, эрүүл мэндийн байгууллагууд дотооддоо 5-6 удаа сургалтыг давтан хийж, эмнэлгийн 420 гаруй эмч, мэргэжилтнүүдийг хамруулснаар эрүүл мэндийн байгууллагууд хог хаягдлын нэгдсэн урсгалтай болж аймгийн төвд /БОЭТ-д/ эмнэлгийн аюултай хог хаягдлыг халдваргүй болгох хог хаягдлын түр байрыг ашиглалтад оруулсан байна.</p>
	<p>3-р зорилтын хүрээнд:</p> <p>3.1Халдварт өвчний дэгдэлт, нийгмийн эрүүл мэндийн онцгой байдлын үед эрсдлийн үнэлгээ хийх болон халдварт өвчнөөс сэргийлэх, хянах</p>	<p>а/ Дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээний эрсдлийн нөөцийн санг болзошгүй цар тахал, шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний хүрээнд нөөцийг бүрдүүлэн ажиллаж байна. Нөөцөд нэг удаагийн өмсгөл 500, ариутгал халдваргүйтгэлийн бодис 1500, бусад эм тарианы нөөцийг эмнэлгүүд бүрдүүлэн ажиллаж байна.</p> <p>б/ 2018 оны 3 сарын 20-21ны өдрүүдэд Болзошгүй гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн салбар хоорондын мэдээлэл солилцох, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион</p>

<p>а/ Дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээний эрсдлийн нөөцийн санг (санхүүгийн болон эм, урвалж, оношлуур, ариутгал, халдваргүйтгэлийн бодис, тоног төхөөрөмж г.м) бий болгох, нөхөн хангалт хийх</p> <p>б/ Салбар хоорондын мэдээлэл солилцох уулзалт зохион байгуулах</p> <p>в/Халдварт өвчнийг тандах, урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах чадавхийг бэхжүүлэх зорилгоор бүсчилсэн “Сургалт – өдөрлөг” зохион байгуулах</p>	<p>байгуулах хүрээнд “Шувууны томуугийн вирүст халдварын тохиолдлыг эрт илрүүлэх, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, салбар хоорондын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх” сургалтыг орон нутагт АЗДТГ, ЭМГ, ХӨСҮТ-тэй хамтран зохион байгуулсан. Сургалтанд салбар хоорондын 10 байгууллагын 40 хүн оролцсон.</p> <p>Сургалтын онцлог, үр дүн: Хилийн боомтын мэргэжилтнүүд оролцсноор хилээр дамжих халдвараас сэргийлэх мэдлэг, дадлагатай болсон.Салбар хоорондын хамтын ажиллагааг уялдуулж нэгэн зэрэг мэдээлэлтэй болсон</p> <p>в/ Халдварт өвчнийг тандах, урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах чадавхийг бэхжүүлэх зорилгоор бүсчилсэн сургалтыг төлөвлөсөн боловч санхүүгийн бэрхшээлээс болж хийгдээгүй.</p> <p>Халдварт өвчнийг тандах зорилгоор ЭМС-ын 121 тоот тушаалыг эрүүл мэндийн байгууллагуудад хүргүүлсэн бөгөөд халдварт өвчнийг мэдээллэх журамыг сайдын тушаалын дагуу мэдээлж байх сэрэмжлүүлэгийг анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудад хүргүүлэн ажиллаж байна.</p> <p>Халдварт өвчний 7 хоног тутмын мэдээллийг нэгтгэн эргэн мэдээллийг улирал бүр, шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж хэлбэрээр эрүүл мэндийн байгууллагуудад хүргүүлсэн. 2018 онд халдварт өвчний сэрэмжлүүлэг 6, зөвлөмж 8 удаа гаргаж эргэн мэдээлсэн байна.</p>
<p>3.2 Иргэд, залуучууд, олон нийтэд чиглэсэн МСС-ны материал боловсруулах, хэвлүүлэх</p> <p>а/Халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлсэн гарын авлага, санамж, боршур боловсруулах, хэвлүүлэх</p>	<p>а/ Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн эрүүл мэндийн боловсрол олгох, мэдлэг хандлага, дадал төлөвшүүлэх зорилготой мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа, өдөрлөг, компани ажил, тэмцээн уралдаан зэрэг төрлүүдэд нийт 21560 хүнийг хамруулж ажилласан байна.</p> <p>Үүнээс ард иргэдэд чиглэсэн тэнхэмийн сургалт, сурталчилгааны үйл ажиллагааг 15 удаа зохион явуулж сургалтаар 5310 иргэнийг хамруулж эрүүл мэндийн боловсрол мэдлэгийг дээшлүүлснээр иргэдийн мэдлэгийн түвшин сургалтын төгсгөлд өмнөхөөсөө 30-50 хувиар нэмэгдсэн үр дүн ажиглагдаж байна.</p> <p>Ард иргэдэд сэрэмжлүүлэг, санамж, зөвлөмж, ном, гарын авлага, зурагт хуудас, үзүүлэн зэрэг нийт 14-20 гаруй төрлийн 32400 гаруй ширхэг сургалт, сурталчилгааны материал</p>

	<p>боловсруулж тараасан байна.</p> <p>Аймгийн албан ёсны вэб хуудсанд 190 удаагийн сурталчилгаа, мэдээлэл байршуулж, 19 Facebook хуудсаар 3134 мэдээлэл, сурталчилгаа хийж, 12397 хүн хандаж мэдээллийг авсан байна.</p> <p>Эрүүл мэндийн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааг АЗД-ын дэргэдэх олон нийттэй харилцах алба, ТҮ-үүдээ нэгдсэн удирдлагаар ханган идэвхтэй хүргэх хөдөлгөөн өрнүүлж 5 ТҮ гэрээ хийж 10 удаагийн сувилахуйн цуврал нэвтрүүлэг, 78 удаа шторк явуулсан.</p> <p>Байгууллагын facebook хуудсанд:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Томуугийн хүндрэл • Салхинцэцэг • Гар хөл ам – 2 • Амны хөндийн зайлах арга • Галзуугийн сэргийлэлт- багшийн гарын авлага • Хачигт халдвар
<p>3.3 Томуугийн болзошгүй цартахал, шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн бэлэн байдал, хариу арга хэмжээ</p> <p>а/ Тандалтын нэгжийн эмч, мэргэжилтнүүдийг сургах</p> <p>б/ Томуугийн бэлэн байдлын төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг үнэлэх</p> <p>в/ Томуугийн эсрэг вакцинаар дархлаажуулах зорилгод</p>	<p>а/ Аймгийн төвийн тандалтын нэгжийн эмч нарыг чадавхижуулах сургалтыг зохион байгуулснаар сорьц авах, дадлагатай болсон. Сургалтанд ӨЭМТ болон БОЭТ-ийн хүүхдийн тасаг, 103, хүлээн авах тасгийн эмч нар хамрагдсан /46/ Томуугийн дэгдэлтийн үеийн сорьц тээвэрлэлтийн бэлэн байдал хангагдсан.</p> <p>б/ Томуугийн дэгдэлтээс урьдчилан сэргийлэх, Томуу төст өвчний үед эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний бэлэн байдлыг хангах нэгдсэн төлөвлөгөө боловсруулан ЭМГ-ын даргаар батлуулан 14 сум, 4 өрхөд хүргүүлэн ажиллаж байна. Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 90%</p> <p>в/ Улирлын томуугийн эсрэг вакцинаар эмнэлгийн ажилчдын 1350 хүн, жирэмсэн 300 хүн, архаг хууч өвчтэй 150 хүн, сайн дурын дархлаажуулалтад 250 хүнийг хамруулсан буюу хамралт 100 хувьтай байна.</p> <p>г/ Томуугийн вирусийн эсрэг эм, бэлдмэлийн нөөцийн бэлэн байдлыг хангах зорилгоор:</p>

<p>бүлгийн хүн амын хүрээг нэмэгдүүлэх, мэдээлэл сургалт сурталчилгааг нэмэгдүүлэх, хариу арга хэмжээг эрчимжүүлэх</p> <p>г/ Томуугийн вирүсийн эсрэг эм, бэлдмэлийн нөөцийн бэлэн байдлыг хангах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Томуугийн зөвлөмжийг сум, өрх, БОЭТ-т 1 удаа хүргүүлсэн. • Дэгдэлтийн үеийн орны нөөцийг судлан ажиллаж байна. Үүнд: БОЭТ-ийн 2018 оны батлагдсан орны тоо 348 байгаа ч одоо ашиглаж байгаа ор 215 хүүхдийн тасгийн орны тоо мөн адил 40 батлагдагдсан бөгөөд одоо ашиглаж байгаа ор 24 • Хувийн хэвшлийн ЭМБ-аас “Нинж ачлал” хүүхдийн хувийн эмнэлгийн орны тоо 11 одоогоор ашиглахгүй байгаа учир нь эмнэлгийн шинэ байр баригдаж байгаа • Шаардлагатай “Тамифлю” эмийн захиалга : 350 ш буюу 35 хайрцаг захиалсан.
<p>3.4 Хоол хүнсээр дамжих халдварт өвчнөөс сэргийлэх</p> <p>а/ Хоол хүнс, усаар дамжих халдвараас урьдчилан сэргийлэх, дэгдэлтийн үеийн эрсдлийг үнэлэх, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах</p> <p>б/ Хоол, хүнс, усаар дамжих халдварын тархалтад нөлөөлөх эрсдлийг бууруулах, стандартын шаардлага хангасан ундны усаар хүн амыг хангах, хот, суурин газрын бохир усыг цэвэрлэж байгаа түвшинд үнэлгээ хийх, хүүхдийн байгууллагад ариун цэвэр, эрүүл ахуйн стандартыг мөрдүүлэхэд мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх,</p>	<p>а/ 2018 онд хоол хүнсээр дамжих халдварын 14 тохиолдол бүртгэгдсэн. Энэ нь 1 голомттой / нэг гэр бүл, ах дүүгийн дунд/</p> <p>Амархан мууддаг хүнсний бүтээгдэхүүнийг олон цаг хадгалан хэрэглэснээс үүдэлтэй халдварын дэгдэлт гарсан. Голомтонд аймгийн МХГ, ЭМГ, БОЭТ-ийн баг хамтран ажиллан, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулж, тусгаарлан, эмчлэн, эрүүлжүүлэн, голомтын ариутгал халдваргүйтгэлийг цаг алдалгүй зохион байгуулснаар халдварын голомтын дэгдэлтийг таслан зогсоосон.</p> <p>б/Хоол хүнсээр дамжих халдвараас сэргийлэх сэрэмжлүүлэг мэдээ бэлтгэн ард иргэдэд түгээсэн, санамж, гарын авлага, зөвлөмжөөр анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудыг тасралтгүй ханган ажиллаж байна. Ундны ус, бохир усны цооног, нүхэн жорлонгийн стандартыг сурталчилан ажиллаж байна.</p> <p>Даланзадгад хотын иргэдэд "Усны аюулгүй байдал ба иргэдийн усны хэрэглээ" сэдэвт 15-20 минутын 2 төрлийн нэвтрүүлгийг бэлтгэн эрүүл мэндийн газрийн болон эрүүл өмнөговьчууд пэйж хуудсанд тавьж 16000 гаруй иргэд үзсэн.</p> <p>Иргэдэд усны эрүүл ахуйн болон ус зөөх, хадгалах савны стандартын талаар мэдээ мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны 5 төрлийн 600 гаруй материалыг хүргэж ажиллаж байна. 2016- 2018 онуудад Даланзадгад сумын хэмжээнд 21 ус түгээх байранд цагийн хязгаарлалтгүйгээр усаа авах ухаалаг системийг суурилуулж, нийт 36 ус түгээх байр аюулгүй бүсээ хашаажуулаад байна.</p>

<p>дэмжлэгт хяналт хийх.</p>	
<p>3.5 Халдварт өвчний лабораторийн оношилгоо, хүний н</p> <p>а/ БОЭТ-ийн лабораторийг тоног төхөөрөмж, урвалж, оношлуураар хангах, шинэ болон сэргэж байгаа халдварын оношилгооны нөөцийн бэлэн байдлыг хангах нөөцийн чадавхийг нэмэгдүүлэх</p> <p>б/ Биологийн халдвартай байж болзошгүй сорьцийг тээвэрлэх үйл ажиллагааг боловсронгуй болгож жигдрүүлэх.</p>	<p>а/ БОЭТ-ийн лабораторит 2018 онд 2 ширхэг бүрэн автомат анализатораар хангаж, түргэвчилсэн урвалж, оношлуур, багажит урвалж оношлуурын нийтдээ 126 нэр төрлийн бүтээгдэхүүнээр хангагдсан байна.</p> <p>б/ Оношийн баталгаажилт хийх зорилгоор сорьцыг 3-р шатлалын лавлагаа лабораторит сорьцыг тээвэрлэх, хүний нөөцийн чадавхийг сайжруулахаар 1 серологи лаборантыг ХӨСҮТ-т богино хугацааны сургалтанд хамруулснаар биологийн халдвартай байж болзошгүй сорьцийг тээвэрлэх үйл ажиллагааг жигдэрсэн.</p>

<p>4-р зорилтын хүрээнд:</p> <p>4.1 Эрсдэлт бүлгийн хүн амын дунд хийж байгаа сүрьеэг илрүүлэх идэвхтэй үзлэгийг тогтмолжуулах</p> <p>а/ Зүүн сумд, аймгийн төвийн эрсдэлт бүлгийн хүн амын дунд сүрьеэг илрүүлэх идэвхтэй үзлэгийг зохион байгуулах</p> <p>б/ Сүрьеэгийн сорьц тээвэрлэлтийг чанаржуулах</p> <p>в/ Сүрьеэгийн хавьтлыг илрүүлэх, бүрэн шинжилгээнд хамруулах</p> <p>г/ Сүрьеэтэй тэмцэх дэлхийн өдрийг тэмдэглэх</p>	<p>а/ Сүрьеэг илрүүлэх идэвхитэй үзлэгийг Ханбогд, Цогтцэций, Цогт-овоо сумдад хийх ажлын удирдамжийг боловсруулан санхүүгийн дэмжлэг авах зорилгоор аймгийн НБХ-т хүргүүлээд байна. Дэмжигдвэл 2018 оны 12 сараас 2019 оны 1 сард багтаан хийхээр төлөвлөж байна.</p> <p>б/ Глобаль сангийн дэмжлэгтэй орон нутгийн сүрьеэгийн сорьц тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хангах, улмаар эрт илрүүлэлтийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд 2018 оны эхний 10 сарын байдлаар сумаас аймаг руу 60 удаагийн давтамжтайгаар 98 хүний 196 сорьц тээвэрлэсэн байна. Сумдын сорьц тээвэрлэлтийн байдал харилцан адилгүй, тээвэрлэсэн зарим сорьцны чанар хангалтгүй /шүлсэрхэг, хэмжээ бага/, сүрьеэгийн 1 тохиолдолыг илрүүлсэн нь сард 2-с доошгүй удаа сорьц тээвэрлэх заалтын хэрэгжилт хангалтгүй байгааг харуулж байна.</p> <p>Сорьц тээвэрлэлтийг сайжруулах зорилгоор ЭМГ, Сүрьеэгийн диспансертай хамтран “Сүрьеэгийн сорьц тээвэрлэлт, эрт илрүүлэлтийг эрчимжүүлэх нь” болзолт уралдааны удирдамжийг боловсруулан эрүүл мэндийн байгууллагуудад хүргүүлсэн бөгөөд оны төсгөлд хамгийн чанартай сорьц тээвэрлэсэн тээвэрлэгчийг шагнаж урамшуулах арга хэмжээ зохион байгуулж байна.</p> <p>в/ 2018 оны эхний 10 сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд нийт сүрьеэгийн 20 тохиолдол бүртгэгдэж, тэдний хавьтлыг 100% үзлэг шинжилгээнд хамруулсан байна.</p> <p>Сумаас эмчлэгдэж байгаа 1, өөр газраас эмчилгээнд орсон 2 хүний үргэлжлэх шатны эмчилгээг тухайн орон нутагт нь хийлгэхээр эмчилгээ хяналтын карт СУ 2, эмийн эмчилгээний зааврын хамт шилжүүлж эмийг шууд хяналттай уулгах ажлыг сумын эмчтэй хамтран хийж байна.</p> <p>г/ БОЭТ-тэй хамтран Сүрьеэтэй тэмцэх дэлхийн өдрийг угтуулан 2 сарын аяныг 2018 оны 2 сарын 20- 4 сарын 20-ны хооронд зохион байгуулах төлөвлөгөө гарган ажилласан бөгөөд сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдэд аяны хүрээнд зохион байгуулах үйл ажиллагааны чиглэлийг албан бичгээр хүргүүлсэн. 14 сум, 4 өрх, БОЭТ-с нийт 19 нэгжээс тайлан ирүүлэхээс 8 байгууллага ирүүлсэн ба хэрэгжилт 85%</p>
---	---

<p>4.2 Сүрьеэгийн оношилгоо, эмчилгээнд шинэ технологи нэвтрүүлэх , хүний нөөцийг чадавхжуулах</p> <p>а/ БОЭТ-ийн сүрьеэгийн лабораторийн чадавхийг нэмэгдүүлж, урвалж бодисоор хангах</p> <p>б/ өрх, сумын эмч, мэргэжилтнийг сүрьеэгийн сургалтанд хамруулах</p> <p>в/ сүрьеэгийн тандалт, бүртгэл мэдээллийн цахим тандалт хийх</p>	<p>а/ БОЭТ-ийн сүрьеэгийн лабораторийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор ХӨСҮТ-с энэ онд 2-3 удаа дэмжлэг хяналт хийгдэж, зөвөлгөө зөвлөмжөөр ханган ажиллаж байна. Урвалж бодис тасалдал үүсээгүй.</p> <p>б/ Даланзадгад сумын 3 өрхийн эмнэлгийн эмч, мэргэжилтнүүдэд сургалт мэдээлэл хийв. Сэдэв: “Сүрьеэ өвчний тухай, сүрьеэтэй өвчтөнд зөвлөгөө өгөх, ЭТС өвчин, эмийн гаж нөлөө. Нийт 30 хүн хамрагдав.</p> <p>5 сумын сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ, болон сүрьеэгийн кабинетийн үйл ажиллагаатай танилцан, дэмжлэгт хяналт хийхэд амжилттай шалгуулав.</p> <p>Үр дүн нь: Дээрхи сумдын сорьц тээвэрлэлт нэмэгдэж, бичиг баримтын хөтлөлт сайжирсан. Сурталчилгааны материалаар хангав.</p> <p>Аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газрын болон бусад мэргэжилтнүүдэд Сүрьеэ өвчний талаар мэдээлэл сургалт явуулав. Нийт 40 хүн хамрагдсан.</p> <p>Цэрэг татлагын үзлэгийн үеэр 920 хүн үзэж, сүрьеэгийн сэжигтэй тохиолдлуудыг бүртгэн, шинжилгээнд хамруулав.</p> <p>Хүн амын дундах сүрьеэгийн тархалтыг бууруулах, эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудын мэдлэг, мэдээллийг дээшлүүлэх, чадавхжуулах сургалт, сурталчилгааг бүх түвшинд зохион байгуулах үүднээс Монголын сумын эмч, мэргэжилтнүүдийн холбоо, Аймгийн ЗДТГ, ЭМГ, БОЭТ-тэй хамтран “Сүрьеэгүй ирээдүйн төлөө хамтдаа” сэдэвт сургалт-хэлэлцүүлэгийг 2018 оны 3 сарын 23-ны өдөр зохион байгуулсан.</p> <p>Сургалтанд нийтдээ 26 байгууллагын 70 хүн оролцож, сүрьеэгийн өнөөгийн байдал болон багаар ажиллаж, хэлэлцүүлэгийг зохион байгуулсан.</p> <p>Сургалтын үр дүн: Шийдвэр гаргагч нарыг /сумдын засаг дарга/ оролцуулснаар сүрьеэгийн илрүүлэл болон эмийн тасалдал үүсгэхгүй байх, сорьц тээвэрлэлтийг чанаржуулах тал дээр хамтран ажиллах болсон.</p> <p>Мөн ЭМГ-тай хамтран ажиллах гэрээнд гарын үсэг зурсан.</p>
--	--

		<p>5 сард 14 сум, 4 өрх, БОЭТ-д сүрьеэгийн зөвлөмжийг хүргүүлсэн, төлөвлөгөө гарган ажиллаж байна</p> <p>в/ сүрьеэгийн тандалт, бүртгэл мэдээллэлд улирал бүр тандалт хийж, мэдээллийг ХӨСҮТ-ийн СТСАлбанд баталгаажуулан хүргүүлж хэвшсэн байна.</p>
	<p>5-р зорилтын хүрээнд:</p> <p>5.1 БЗДХ, ХДХВ-ын халдвараас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр, эрсдэлт бүлэг, эмэгтэй биеэ үнэлэгчид чиглэсэн сургалт, сурталчилгааг шинэлэг хэлбэрээр зохион байгуулах</p> <p>а/ БЗДХ, ХДХВ-ын халдвараас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр, эрсдэлт бүлэгт мэдээлэл хийх</p> <p>б/ ДОХ-той тэмцэх өдрийг тэмдэглэх</p> <p>в/ БЗДХ, ХДХВ-ын халдварын тархалтыг бууруулахад иргэн, аж ахуй нэгж, байгуулагын хуулиар хүлээсэн үүрэг, оролцоог нэмэгдүүлэх, зорилгоор ажлын байран дахь урьдчилан сэргийлэх сургалт,</p>	<p>а/ ХӨСҮТ-тэй хамтран ДЭМБ, НҮБ-ын Хүн амын сангийн санхүүжилтээр Ханбогд, Цогтцэций сумдын 15-49 насны иргэдийн дунд ХДХВ,БЗДХ-ын илрүүлэг үзлэг зохион байгуулахаар төлөвлөгдсний дагуу 12 сард багтаан хийхээр болсон.</p> <p>б/ ДОХ-той тэмцэх дэлхийн өдрийг угтуулан хийх ажлын удирдамжийг ЭМГ, АЗДТГ, Улаанзагалмайн хороо, МГБССНийгэмлэг, Цагдаагийн газар, БОЭТ-той хамтран хийхээр батлуулан эрүүл мэндийн байгууллагуудад хүргүүлсэн. “ЯАГ ОДОО ШИНЖИЛГЭЭНД” уриан дор залуучуудыг үзлэг шинжилгээнд хамруулах тэдэнд үнэн зөв мэдээллийг түгээх зорилготойгоор ажиллаж байна.</p> <p>в/ БЗДХ, ХДХВ-ын халдварын тархалтыг бууруулахад иргэн, аж ахуй нэгж, байгуулагын хуулиар хүлээсэн үүрэг, оролцоог нэмэгдүүлэх, зорилгоор ажлын байран дахь урьдчилан сэргийлэх сургалт, мэдээллийг нэмэгдүүлэх зорилгоор Аймгийн төвийн 4 баг, 6 сумдын 18-28 насны 711 залуучуудад эрүүл мэндийн үзлэг хийж, ХДХВ,тэмбүү илэрүүлэх шинжилгээ хийсэн.</p> <p>Үзлэгт: Арьсны өвчтэй-13, БЗДХалдвар тэмбүү 2, заг хүйтэн 2, Бэлгийн замын ургацаг 1 тус тус илэрүүлж эмчилгээнд хамруулж зөвлөгөө өглөө.</p> <p>Мөн Цагаан хад , Гашуун сухайтын хилийн боомтонд ЭМГазрын мэрэгжилтэн, Ханбогд сумын эмч лаборант, цагдаагийн газартай хамтарч, нүүрс зөөж байгаа жолооч нарт үзлэг, ХДХВ, тэмбүү илэрүүлэх шинжилгээг 72 хүнд хийж, өвчтэй илэрсэн /тэмбүү өвчтэй / 4 хүнд , заг хүйтэн өвчтэй 2 хүнд эмчилгээг үнэ төлбөргүй хийж зөвлөгөө өглөө.</p> <p>18 хүнд зөвлөгөө өгсөн, 1440 ширхэг бэлгэвчийг тараасан.</p>

<p>мэдээллийг нэмэгдүүлэх</p> <p>г/ БЗДХ, ХДХВ-ын халдварыг илрүүлэх, тархалтыг бууруулах, ард иргэдэд мэдээлэл сургалт сурталчилгааг тогтмол хийх</p>	<p>г/ Зорилтот бүлгийн эмэгтэйчүүдэд ГБТ- ийн чиглэлээр 12 удаа сургалт хийн 216 хүн хамрагдсан. БЗДХ-аас сэргийлэх талаар 501 хүнд зөвлөгөө өгсөн.</p> <p>ЕБДСургуулийн сурагчдад БЗДХ сэдэвт сургалт 6 удаа 474 сурагчдад хийсэн.</p>
<p>6-р зорилтын хүрээнд:</p> <p>6.1 Нутагшмал, шинээр болон сэргэн тархаж байгаа зоонозын өвчний байгалийн голомтыг илрүүлэх, тандах, хянах</p> <p>а/ БГХШинжилгээ хийж голомтын төлөв байдлыг тогтоох үнэлэх дүгнэх</p> <p>б/ Яаралтай дуудлагын бэлэн байдлыг хангаж ажиллах</p> <p>в/ Хүн амын дундах тандалт шинжилгээ хийх</p>	<p>а/ 2018 оны 1- р сард Булган, Мандал-Овоо, Цогт-Овоо, Ханхонгор сумдад Бэтэгийн судалгаа хийж, нохойн баас 70-г дээжлэн бэтэгийн үүсгэгч илхрүүлэх шинжилгээ хийж байна.</p> <p>-Цогтцэций, Манлай, Ханбогд суманд Хачигт халдварын БГХ-ийн шинжилгээ хийж, бэлчээр ба малаас 376 хачиг цуглуулж тодорхойлон ЗӨСҮТөвд 172 хачиг шинжлүүлэхээр хүргүүлэхэд 22ш хачиг буюу 12.5% нь хачигт риккетсиоз, 64ш хачиг буюу 36.5% нь ку халуурал өвчний халдвартай болох нь тогтоогдов. Цогтцэций суманд хачигт риккетсиозын, Манлай суманд хачигт риккетсиоз, ку халуурлын, Ханбогд суманд ку халуурлын байгалийн голомттой болохыг тогтоолоо..Малын цус 100 бруцеллэзын шинжилгээгээр сөрөг гарсан.</p> <p>-Ханхонгор, Баяндалай суманд БГХ-н гүнзгийрэл шинжилгээ хийж ОША-76, ноохой-4, гулгидас-75-г дээжилж, 1360 нүх үзэж, амьтны үс ноолуур, нүх, ноохойноос 1012 бүүрэг цуглуулж, тодорхойлов. Амьтны үс ноолуур, нүх, ноохойноос 1012 бүүрэг цуглуулж, тодорхойлон 991 бүүрэг шинжилгээнд хамруулан 41 ГАШ бэлтгэж, 11 ГАШ амь сорьцод оруулсан. Шинжилсэн шимэгчийн 74,6%-г амь сорьцод хамруулан шинжлэхэд тарваган тахал болон хам тохиолдох өвчний үүсгэгч илрээгүй голомт дөлгөөн байна.</p> <p>-Хүрмэн суманд БГХ-н гүнзгийрэл шинжилгээ хийж ОША-156, ноохой-3, гулгидас-75-г дээжилж, 915 нүх үзэж, амьтны үс ноолуур, нүх, ноохойноос 242 бүүрэг цуглуулж, тодорхойлов. БГХ-н гүнзгийрэл шинжилгээгээр цуглуулсан 1254 бүүргийг тодорхойлж,</p>

		<p>1193 бүүрэг шинжилгээнд хамруулж, 63 ГАШ бэлтгэн шинжилсэн шимэгчийн 74,6%-г амь сорьцод хамруулан шинжлэхэд тарваган тахал болон хам тохиолдох өвчний үүсгэгч илрээгүй голомт дөлгөөн байна.</p> <p>б/ Яаралтай дуудлагын бэлэн байдлыг хангаж ажилласан ба шинжилгээний бэлтгэл ажлыг бүрэн хангаж ажиллалаа. Шавжийн дуудлаганд 3 удаа ажиллаж, тухайн шавжийг тодорхойлоход ялаа байсан. Яаралтай дуудлаганы авдар болон тасгийн ослын аптечны доторх зүйлсийг бүрдүүлэн ажиллаж байна.</p> <p>в/ Хүн амын дундах бруцеллёзын тандал шинжилгээгээр Мандал-Овоо, Цогт-Овоо, Ханхонгор сумдаас хүний цусний ийлдэс 89 нэгж материал шинжилж 3 хүний хариу эерэг гарч ХӨСҮТөвд баталгаатуулахаар илгээхэд 1 хүнд бруцеллёз өвчний үүсгэгч эерэг гарсан бөгөөд холбогдох суманд хариуг тоот гарган хүргүүлсэн байна. Бруцеллёз өвчний хүн амын дундах халдваржилтын түвшинг тооцоход 1,1%-тай байна.</p> <p>Хачигт халдварын тандал шинжилгээгээр Цогтцэций, Ханбогд, Манлай зэрэг сумдаас 45 хүний цусны ийлдэсийг хамруулан шинжилгээ хийсэн. Шинжилгээгээр хачигт халдварын үүсгэгч илрээгүй байна.</p>
	<p>6.2 Зоонозын өвчний байгалийн голомтод мэрэгч, шимэгч, шавж устгал хийхэд шаардагдах хөрөнгийг үе шаттай шийдвэрлэснээр уг үйл ажиллагааг тогтмолжуулах</p> <p>а/ Мэрэгч, шимэгч, шавж устгал</p>	<p>а/ Тухайн жилд “Ариусгал трейд” компанитай хамтран ажиллах гэрээгээ сунган ажилласан. Тус байгууллагаас хлорын шохой 500кг, халдваргүйтгэл болон шавжгүйтгэлийн хор бодис татан авч бэлэн байдлыг ханган ажилласан. Ариутгалын тамир эмийн бодис 1200 литр авсан. Даланзадгад сумын байгууллага, аж ахуйн нэгж, аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй уул уурхайн компаниудад захиалгаар болон дуудлагаар АШМУХ-ийн ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.</p>

<p>хийхэд шаардлагатай хор бодисыг татан авах, холбогдох байгууллагатай хамтран ажиллах</p>	<p>Даланзадгад сумын албан байгууллага, аж ахуй нэгжүүд Баяндалай, Номгон сумын ЕБСургууль, 13,14-р цэцэрлэг, ЭМТөв, Буянт хүүхдийн зуслан, Цогтцэций сумын СДЭМТөв, Нинжин эмнэлэг,Оточ,Агь Дент, Тунгалаг хос хувийн эмнэлэг, Хүрмэн, Баяновоо сумын ЭМТөв, Даланзадгад сумын үерт автсан гудамж, талбай, албан байгууллага, айл өрхийн бохирын цэг, хөрс, Ханбогд сумын цэцэрлэг, Цагаан хад, Хайрхан баг, Гашуун сухайт боомт орчмын хөрс, бохирын цэг, Ханхонгор сумын Ёлын амны музей, бохирын цэгүүд зэрэг албан байгууллагуудад ариутгал халдваргүйтгэл хийсэн. Өмнөговь аймгийн хэмжээнд 26-н албан байгууллага,аж ахуйн нэгжтэй АШМУХ-ын гэрээ байгуулсан.</p> <p>АШМУХ-д 95 албан байгууллага,аж ахуйн нэгж, 358 өрх айлын бохирсын цэг хамрагдсан ба урьдчилан сэргийлэх болон голомтонд ариутгал халдваргүйтгэлийг заавар журмын дагуу хийж халдваргүйтгэл 497500м², шавьжгүйтгэл-5840м², мэрэгчгүйтгэл-3800м² нийт талбай 507140 м² талбайд хийсэн байна.</p> <p>Халдваргүйтгэлд жавелион, веркон, ника нео-дез, хлорын шохой, шавжгүйтгэлд баран, жюли, флайт, мэрэгчгүйтгэлд бромадлион, хулганы наалдуулагч хор зэргийг хэрэглэж байна.</p>
<p>6.3 Дамжуулагчаар дамжих зоонозын зарим өвчний тогтмол тандах өвчний жагсаалтад оруулан</p> <p>тандалтыг жигдрүүлэх</p> <p>а/ Мандал-Овоо, Даланзадгад сумдад шумуулаар дамждаг халдварт өвчний голомт хяналтын</p>	<p>Байгууллагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний дагуу 2018 оны 07 сарын 23-30 хооронд Мандал-Овоо, Даланзадгад сумдад шумуулаар дамждаг халдварт өвчний голомт хяналтын шинжилгээ хийж 59 шумуул дээжлэн ЗӨСҮТөвийн лавлагаа лабораторит хүргүүлэн шинжлүүлэхэд шумуулаар дамждаг халдварт өвчний үүсгэгч илрээгүй.</p>

шинжилгээ хийх	
<p>6.4 Зорилтот бүлгийн хүн амд чиглэсэн зоонозын өвчний өвөрмөц болон өвөрмөц бус сэргийлэлтийн</p> <p>арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p> <p>а/ Ард иргэдэд Зоонозын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж, санамж тараах материал зэргийг тараах</p> <p>б/ Эмч эмнэлгийн ажилчидад зориулсан сургалт хийх</p> <p>в/ Даланзадгад сумын 5-н сургуулийн сурагчидад “Идэвхтэн сурагч бэлтгэх” сургалт хийх</p> <p>г/ Номгон, Хүрмэн, Ноён, Гурвантэс сумдын онцгой комиссын гишүүдэд “Сургагч багш бэлтгэх” сургалт хийх</p>	<p>а/ Цогтцэций, Манлай, Ханбогд, Баяндалай, Булган, Ханхонгор сумдын ард иргэдэд болон голомтот нутгийн малчидад “Зоонозын халдвараас урьдчилан сэргийлэх” нийт 6 төрлийн 5000 гаруй санамж тараах материал, зурагт хуудас зэргийг тараан яриа таниулга хийсэн.</p> <p>Даланзадгад сумын найман багийн иргэдэд “Зоонозын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх” сэдэвт сургалт зохион явуулж нийт 590 иргэдэд 16 цагийн сургалт хийж, 3000 ш санамж тараасан. Ханбогд сумын Хайрхан баг Цагаан хадны жолооч иргэдэд нийт 50хүнд яриа таниулга хийж 4 төрлийн 150 ширхэг санамж материал тараасан.</p> <p>-Гүний ус компанийн 19 ус түээгч нарт Гэдэсний халдварт өвчинөөс сэргийлэх 2 цагийн сургалт хийв.</p> <p>-Онцгой байдлын 37 албан хаагчдад Хачигт халдвараас сэргийлье 1 цагийн сургалт хийсэн.</p> <p>б/ Цогтцэций, Манлай, Ханбогд, Баяндалай, Булган, Ханхонгор, Хүрмэн сумдын эрүүл мэндийн төвийн эмч эмнэлгийн ажилчидад “Зоонозын халдвараас урьдчилан сэргийлэх нь” сэдэвт сургалтыг хийж 135 хүнд 25 цагийн сургалт хийсэн байна. Мөн сумдын эрүүл мэндийн төвийн бэлэн байдлыг шалган зааварчилсан.</p> <p>Аймгийн төвийн 3-н ӨЭМТөвийн эмч мэргэжилтнүүдэд нийт 16 хүнд Зоонозын халдварт өвчинөөс сэргийлье, Хамгаалах хувцас хэрэглэлийн талаар 2 цагийн сургалтыг Халдвар судлагч эмч Б.Ууганжавхаа, Лаборант Д.Наранцэцэг нар хийсэн. ӨЭМТөвүүдэд 4 төрлийн 156 ширхэг санамж тараасан.</p> <p>-Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвийн 55 эмч мэргэжилтэнүүдэд Тарваган тахлын 1-р зэргийн хамгаалах хувцас өмсөх, тайлах дараалал, 1 удаагийн хамгаалах хувцас</p>

		<p>өмсөх, тайлах талаар 2 цагийн сургалт хийсэн.</p> <p>в/ Даланзадгад сумын 1, 2, 3, 4, 5, 7-р сургуулиудын сурагчдад Эрүүл мэндийн идэвхтэн сурагч бэлтгэх “Зоонозын халдвараас сэргийлье” сэдэвтэй сургалт зохион явууллаа. Сургалтанд Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын сургуулийн 7-р ангийн сурагчид идэвхитэй хамрагдлаа. Сургалтанд нийт 121 сурагчид хамрагдаж 36 цагийн сургалт хийлээ</p> <p>г/Ноён сумын сум дундын эмнэлгийн эмч эмнэлгийн ажилчид болон ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад “Зоонозын халдварт өвчнөөс сэргийлье” сэдэвт сургалтыг 44 хүнд 14 цагийн сургалт хийсэн. Сумын эмнэлгийн онцгой комисс, бэлэн байдал шалгаж зөвлөгөө өгсөн.</p> <p>-Гурвантэс сумын сум дундын эмнэлгийн эмч эмнэлгийн ажилчдад “Зооноын халдварт өвчнөөс сэргийлье” сэдэвт сургалт хийсэн. Сум дундын эмнэлэгт онцгой комисс, бэлэн байдал шалгаж зөвлөгөө өгсөн.</p> <p>-Ноён, Гурвантэс сумдад нийт 274 хүнд 300 ширхэг санамж тараах материал тараасан байна.</p> <p>-Хүрмэн, Номгон сумын онцгой комиссын гишүүдэд “Зоонозын халдварт өвчнөөс сэргийлье”сэдэвт сургалт 40 хүнд 16 цагийн сургалт хийсэн. Мөн 7 төрлийн 450 ширхэг санамж тараах материал тараасан.</p>
	<p>6.5 Зоонозын өвчний дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангах зорилгоор</p>	<p>а/ Яаралтай дуудлагын бэлэн байдлыг хангаж ажилласан. Байгууллагын нөөцөд дараах эд зүйлийг авч нөхөн хангалт хийсэн. Үүнд: маск 500ш, нэг удаагийн хамгаалах өмсгөл 100ш, нэг удаагийн улавч 12 боодол, нэг удаагийн малгай 500 ш тус тус худалдан авч нөөцийг бүрдүүлэн ажилласан. Яаралтай дуудлагын эмийн санд</p>

<p>эрсдэлийн нөөцийн сан бүрдүүлэх</p> <p>а/ Байгууллагын нөөцөд нөхөн хангалт хийх</p> <p>б/ Зоонозын өвчний үйл явдалд суурилсан тандалтын мэдээг тогтмол хугацаанд нь явуулах</p>	<p>1230760 төгрөгний хангалт хийн ажилласан байна.</p> <p>б/ Зоонозын халдварт өвчний үйл явдалын мэдээг долоо хоног бүрийн Пүрэв гаригт ЗӨСҮТөвийн шуурхай удирдлагын нэгжийн (eop@nczd.gov.mn) хаягт явуулж байна. Зоонозын өвчний үйл явдалд суурилсан тандалтын мэдээ 10 сарын байдлаар нийт 43 мэдээ явуулсан ба үүнээс 36 нь 0 мэдээ, 7 өвчлөлийн мэдээ явсан байна. Мэдээг цаг хугацаа алдалгүй хугацаанд нь явуулж байна.</p>
<p>6.6 Үндэсний болон орон нутгийн зоонозын өвчин судлалын төвийн лабораторид био аюулгүй байдал, био эрсдэлийн менежментийг үе шаттайгаар нэвтрүүлэх</p> <p>а/Зоонозын халдварт өвчний халдвар хамгаалалын дэглэмийн заавраар ажилчидад сургалт зохион байгуулах</p> <p>б/ Био аюулгүй ажиллагааны зааврыг мөрдөн ажиллах</p>	<p>а/ 2018 оны 4-р сарын 12 нд байгууллагын ажилчидад дэглэмийн сургалт зохион явуулах төлөвлөгөө гаргаж, төлөвлөгөөний дагуу ажилчид хувиарьт сургалт хийсэн. Сургалтын дараа дэглэмийн комисс ажилчидаас шалгалт авсан. Шалгалтанд ажилчид бүрэн хамрагдаж тухайн жилд халдвартай ба сэжигтэй материалтай ажиллах эрхээ авсан. Шалгалтын дундаж оноо 90%-тай байна.</p> <p>б/ БГХ Тандал шинжилгээ, хачигт халдварын тандал шинжилгээ, БГХ Гүнзгийрэл шинжилгээ зэрэг шинжилгээг хийх үед талбайд ажиллахад чанар комиссын дарга Ш. Оюунтуяа хяналтыг 9 удаа тавьж ажилласан ба төвийн лабораторид ажиллах үед дотоод хяналтын багийн ахлагч Б. Ууганжавхаа хяналтыг тавьж ажилласан. Хяналтаар гарсан дэглэмийн зөрчил, осол үгүй ажиллалаа. Мөн багаж тоног төхөөрөмжүүдийн био аюулгүй ажиллагааны зааврыг нэг бүрчлэн боловсруулж тухайн багаж бүр дээр байрлуулан мөрдөн ажиллаж байна.</p>
<p>6.7 Зоонозын шалтгаант хүний өвчлөлийн тохиолдлыг эрт илрүүлэх, мэдээлэх, оношлох, эмчлэх, хянах, сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p> <p>а/ Хүний өвчлөлийн сэжигтэй шинжилгээнд хамрагдахаар ирсэн</p>	<p>а/ Хачигт хазуулсаны улмаас онош тодруулах, шинжилгээнд хамрагдахаар ирсэн нийт 12 хүнийг ЗӨСҮТөвийн лавлагаа лабораторид хачигт халдварын шинжилгээнд хамруулсан. Үүнээс 2хүн хачигт риккетсиозоор оношлогдсон. 8хүн сөрөг хариутай гарсан. 1 хүн давтан шинжилгээ өгөхөөс татгалзсан. 1 хүн давтан шинжилгээ өгөөгүй.</p> <p>Галзуу өвчний эрсдэлд өртсөн 1 хүнийг ЗӨСҮТөвд молекул биологийн шинжилгээнд</p>

	иргэдийг шинжилгээнд хамруулан оношийг 3ӨСҮТөвөөр баталгаажуулах	хамруулсан бөгөөд галзуу өвчний вирус сөрөг гарсан. Галзуу өвчний эрсдэлд өртсөн нийт 16 хүн вакцинд хамрагдсан бөгөөд эдгээрийн ноцтой тохиолдолын 2 хүнд галзуугийн эсрэг ийлдэс эмчилгээг хавсран хийсэн болно. Үүнээс 10 хүнд эмчилгээний 5 тунгаар, 6 хүнд урьдчилан сэргийлэх 3 тунгаар вакцин хийгдэж дууссан.								
	Зорилт 7. Талбарын тархвар судлалын сургалтын хөтөлбөрийг сайжруулах, эрсдэлийн үеийн мэдээлэл, харилцаа холбооны чадавхийг бэхжүүлнэ.	Талбарын тархвар судлалын чадавхийг сайжруулах зорилгоор халдварт өвчний асуудал хариуцсан мэргэжилтнийг мэргэжил дээшлүүлэхээр магистарт сургаж байна.								
8	Дүгнэлт	Хөтөлбөрийн тайланг 14 сум, 4 өрх, БОЭТ, 3ӨСҮТ зэрэг байгууллага ирүүлсэн бөгөөд хэрэгжилт 90%-тай байна.								
9	Төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэгч талуудын хамтын ажиллагаанд өгөх хөндлөнгийн үнэлгээ	Төрийн болон төрийн бус байгууллагын хамтын ажиллагаа сайн.								
10	Төсөл, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээ, дүгнэлт	Биелэлт дундаж	Зорилтын тоо	Зорилт 1	Зорилт 2	Зорилт 3	Зорилт 4	Зорилт 5	Зорилт 6	Зорилт 7
		90%	7	90	90	90	90	90	90	80

Шалгуур үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь түвшин		Хүрэх түвшин				Мэдээ гаргах байгууллага	Хэрэгжүүлэх байгууллага
			Он	Үзүүлэлт	Он	Үзүүлэлт	Он	Үзүүлэлт		
Хөтөлбөрийн 1 дүгээр зорилт										
1	Товлолын дархлаажуулалтын хамралтыг 95 хувьд хүргэсэн сум, хорооны хувь	Хувь	2015	80%	2018	97,2%	2020	95%	ХӨСҮТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
2	Товлолын дархлаажуулалтын бүрэн тунгийн хамралт (улсын хэмжээнд)	Хувь	2013	76%	2018	90%	2020	90%	ХӨСҮТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
3	Товлолын дархлаажуулалтын тун хоорондын завсардалтын хувь (улсын хэмжээнд)	Хувь	2015		2018		2020		ХӨСҮТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
	Тавт 3-УГУ1			3.0%				1.5%		
	УГУ1-ГепА1			6.7%				2.0%		
	ГепА1-ГепА2		8.0%		2.0%					
4	Цочмог сул саажилтын тандалт болон лабораторийн шалгуур үзүүлэлтийн тоо	Бодит тоо	2015	18	2018	0	2020	19	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ

5	Улаанбурхан өвчний дэгдэлт, бүртгэгдсэн сэжигтэй тохиолдлыг лабораторийн шинжилгээгээр баталгаажуулдаг аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн байгууллагын хувь		Хувь	2015	20%	2018	40%	2020	50%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ ЭМХТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
6	Шинээр нэвтрүүлсэн вакцины тоо		Бодит тоо	2015	0	2018	0	2020	1	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
Хөтөлбөрийн 2 дугаар зорилт											
1	Хепатитийн вирүст халдвартай иргэдийг бүртгэх мэдээллийн цахим сүлжээнд холбогдсон нэгжийн тоо		Бодит тоо	2015	0	2018	1	2020	30	ЭМЯ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
2	Хепатитийн В вирүст халдварын эсрэг дархлаажуулалтад 24 цагийн дотор хамрагдсан нярай хүүхдийн хувь		Хувь	2015	93%	2018	98%	2020	95%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
3	Хепатитийн В вирүст халдварын эсрэг дархлаажуулалтад хамрагдсан эрүүл мэндийн ажилтны хувь		Хувь	2015	80%	2018	88%	2020	90%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
4	Хепатитын вирүст халдвары	Хепатитийн вирүст халдвар	Түвшин	2001-2015	24	2018	0,9	2020	13	ЭМХТ	ХӨСҮТ Аймаг,

	н өвчлөл (5 жилийн дунджаар , промилиэ р)	(нийт)									нийслэлийн ЭМГ
		Хепатитийн А вирус халдвар	Түвшин	2011-2015	21.3	2018	0,1	2020	10	ЭМХТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
		Хепатитийн В вирус халдвар	Түвшин	2011-2015	0.8	2018	1,3	2020	0.5	ЭМХТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
		Хепатитийн С вирус халдвар	Түвшин	2011-2015	0.6	2018	0,1	2020	0.5	ЭМХТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
5	Ариутгалын чанарыг биологийн индикатороор, уурын тархалтыг тестээр хянадаг системтэй эрүүл мэндийн байгууллагын эзлэх хувь		Хувь	2015	30%	2018	70%	2020	70%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
6	Хүн амын дунд хепатитийн В, С вирусийн халдварыг илрүүлэх шинжилгээнд хамрагдсан хүний эзлэх хувь		Хувь	2015	-	2018	9.2%	2020	40%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
7	Хепатитийн С вирус халдварын эмчилгээнд орвол зохих хүмүүсээс эмчилгээнд хамрагдсан хувь		Хувь	2015	-	2018	45%	2020	40%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
8	Хепатитийн В вирус халдварын эмчилгээнд орвол зохих хүмүүсээс эмчилгээнд хамрагдсан хүний		Хувь	2015	-	2018	22.0%	2020	30%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ

эзлэх хувь										
Хөтөлбөрийн 3 дугаар зорилт										
1	Олон улсын лавлагаа лабораторийн чанарын хяналтын сүлжээнд хамрагдсан лабораторийн тоо	Бодит тоо	2015	2	2018	0	2020	6	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
2	Томуу болон шинэ, сэргэн тархаж байгаа халдварт өвчний дэгдэлтийн голомтод 24-48 цагийн дотор хариу арга хэмжээг эхэлсэн хувь	Хувь	2015	85%	2018	0	2020	95%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
3	Эрсдэлт бүлгийн хүн амыг томуугийн эсрэг вакцинаар дархлаажуулсан хувь	Хувь	2015	10%	2018	100%	2020	40%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ ЭМЯ ХНХЯ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
4	Томуу, шинэ, сэргэн тархаж байгаа халдварт өвчний тандалт, дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээний чиглэлээр хийсэн сургалт, дэмжлэгт хяналтын тоо	Бодит тоо	2015	11	2018	6	2020	33	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ ЭМЯ МХЕГ Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ
5	Халдварт өвчний оношилгооны чиглэлээр магадлан итгэмжлэгдсэн лабораторийн тоо	Бодит тоо	2015	1	2018	1	2020	2	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ
6	Шинээр боловсруулж, хэвлэл мэдээлэл, цахим сүлжээгээр хүн амд түгээсэн мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны материалын тоо	Бодит тоо	2015	50	2018	8	2020	90	ЭМЯ	ЭМЯ-ны ШУТ, НЭМХ, ХӨСҮТ, ЗӨСҮТ

7	Антибиотикт тэсвэржсэн нянгийн баталгаажилтын хувь	Хувь	2015	5%	2018		2020	40%	ХӨСҮТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
8	Антибиотикт тэсвэржсэн нянгийн тандалтын сүлжээнд хамрагдсан лабораторийн тоо	Бодит тоо	2015	11	2018	1	2020	20	WHO+NET-ийн сүлжээний тайлан	ЭМЯ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
Хөтөлбөрийн 4 дүгээр зорилт										
1	Сүрьеэгийн бүх хэлбэрийн бүртгэгдсэн тохиолдол (100,000 хүн амд)	Түвшин	2015	154.7	2018	30,3	2020	158.9	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ ЭМЯ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
2	Сүрьеэгийн нас баралт (100,000 хүн амд)	Түвшин	2015	8.5	2018	0	2020	6.5	ЭМХТ	ХӨСҮТ ЭМЯ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
3	Бүх хэлбэрийн сүрьеэгийн илрүүлэлтийн хувь	Хувь	2015	37%	2018	88%	2020	45%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ ЭМЯ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
4	Уушгины нян судлалын шинжилгээгээр батлагдсан сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын эмчилгээний үр дүн	Хувь	2015	84.2%	2018	90%	2020	90%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ ЭМЯ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ

5	Эмэнд тэсвэртэй сүрьеэтэй байж болзошгүй тохиолдлоос эмийн мэдрэг чанар тодорхойлох шинжилгээнд хамрагдсан хувь	Хувь	2015	61%	2018	90%	2020	90%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ ЭМЯ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
6	Олон эмэнд болон рифамицинд тэсвэртэй сүрьеэгийн тохиолдлын эмчилгээний үр дүн	Хувь	2015	52.8%	2018	85%	2020	71%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ

Хөтөлбөрийн 5 дугаар зорилт

1	Эмэгтэй биеэ үнэлэгчдийн дундах тэмбүүгийн халдварын тархалт	Хувь	2015	29,7%	2018	0	2020	24%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
2	Эрчүүдтэй бэлгийн хавьталд ордог эрэгтэйчүүдийн дундах тэмбүүгийн халдварын тархалт	Хувь	2015	7,1%	2018	0	2020	4%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
3	Ретровирусийн эсрэг эмчилгээнд хамрагдах заалттай ХДХВ-ын халдвартай хүмүүсийн эмчилгээнд хамрагдсан байдал	Хувь	2015	83%	2018	0	2020	90%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
4	15-24 насны залуучуудын дундах тэмбүүгийн тохиолдлын түвшин (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	66	2018	7,3	2020	46	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
5	Лабораторийн шинжилгээгээр ХДХВ-ын халдвар авсан нь тогтоогдсон хүмүүсийн хувь	Хувь	2015	48%	2018	0	2020	90%	ХӨСҮТ	ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ

Хөтөлбөрийн 6 дугаар зорилт

1	Нутагшмал, шинээр болон сэргэн тархаж байгаа зоонозын өвчний байгалийн голомтын идэвхийг тогтоосон хувь	Хувь	2015	40%	2018	85%	2020	70%	ЗӨСҮТ	ЗӨСҮТ, Аймаг, нийслэлийн ЗӨСТ
2	Зоонозын өвчний шинэ тохиолдлын түвшин (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	0.67	2018	0.1	2020	0.5	ЗӨСҮТ	ЗӨСҮТ, Аймаг, нийслэлийн ЗӨСТ
3	Хүний бруцеллэзыг тандаж, оношилж, эмчилдэг сумын эрүүл мэндийн төвийн эзлэх хувь	Хувь	2015	50%	2018	80%	2020	100%	ЗӨСҮТ	ЗӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
4	Бруцеллэзын халдварын оношилгоонд фермент холбоот эсрэг биеийн урвалын аргыг ашигладаг нэгдсэн эмнэлэг, бүсийн оношлогоо, эмчилгээний төвийн эзлэх хувь	Хувь	2015	0%	2018	1	2020	100%	ЗӨСҮТ	ЗӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
5	Орон нутгийн Зоонозын өвчин судлалын төвийн лабораторийн шинжилгээгээр эерэг гарсан сорьцыг үндэсний лавлагаа лабораторид баталгаажуулсан хувь	Хувь	2015	30%	2018	80%	2020	80%	ЗӨСҮТ	ЗӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
6	Зоонозын халдварт өвчний оношилгооны чиглэлээр чанарын хяналт явуулдаг лабораторийн тоо	Бодит тоо	2015	0	2018	0	2020	1	ЗӨСҮТ	ЗӨСҮТ
Хөтөлбөрийн 7 дугаар зорилт										
1	Шинээр байгуулсан талбарын тархвар судлалын сургалтын нэгжийн тоо	Бодит тоо	2015	0	2018	0	2020	2	ХӨСҮТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Сонгогдсо

										н аймгийн ЭМГ
2	Талбарын тархвар судлаачдын гүйцэтгэсэн судалгаа, тайлан, зөвлөмжийн тоо	Бодит тоо	2015	4	2018	0	2020	20	ХӨСҮТ	Үндэсний төвүүд Сонгогдсон аймгийн ЭМГ

4.3.3. Үр дүнгийн үзүүлэлт

Хөтөлбөрийн үр дүнг үнэлэх бусад шалгуур үзүүлэлтүүд										
1	Сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдол (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	14.1	2018	3,0	2020	14.4	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
2	Сүрьеэгийн нас баралт (100 000 хүн амд)	Түвшин	2015	8.5	2018	0	2020	6	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
3	Хепатит А вирусын цочмог халдварын өвчлөл (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	9.1	2018	0,1	2020	8	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
4	Хепатит В вирусын цочмог халдварын өвчлөл (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	1.6	2018	1,0	2020	1.3	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
5	Цусан суулга (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	9.2	2018	3,3	2020	7.0	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг,

										нийслэлийн ЭМГ
6	Зонхилон тохиолдох бэлгийн замын халдварт тэмбүү, заг хүйтэн, трихомониаз өвчнүүд (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	56,3	2018	26,9	2020	46.0	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
7	Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дундах тэмбүүгийн халдварын тархалтын хувь	Хувь	2015	3%	2018	4,2	2020	2%	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
8	Төрөлхийн тэмбүүгийн тохиолдол (100 000 амьд төрөлтөд)	Түвшин	2015	64,3	2018	1	2020	20	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ
9	Хүний бруцеллёзын өвчлөл (10 000 хүн амд)	Түвшин	2015	1.0	2018	0,1	2020	0.5	ЭМХТ	ЭМЯ ХӨСҮТ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ

Тайлан бичсэн : ХӨАХМэргэжилтэн Б.Бямбажав